

Försvarsutskottets betänkande

1983/84:13

om användning av kraftaggregat inom försvarsmakten som reservverk för jordbruket

I motion 1983/84:1570 av Rosa Östh m. fl. (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en beredningsplan upprättas i samverkan med jordbrukets organisationer för hur en utlåning av försvarets reservkraft-aggregat till jordbruket kan ske.

Motionärerna påpekar att det finns formella möjligheter för lantbrukare att vid långa strömavbrott låna eller hyra elverk som tillhör det militära försvaret. Motionärerna understryker att det saknas en organisation för en utlåningsverksamhet i praktiken.

Utskottet

Under riksmötet 1981/82 behandlade riksdagen en motion om användning av militära kraftaggregat som reserv i fredstid vid strömavbrott för jordbruksföretag. Efter beredning med remissbehandling anförde försvarsutskottet (FöU 1981/82:3):

Utskottet anser det vara angeläget att jordbrukare, främst de som ägnar sig åt mjölkproduktion, har tillgång till reservkraft. Detta behov tillgodoses emellertid enligt utskottets uppfattning inte på ett tillfredsställande sätt enligt förslagen i motion 1980/81:1219. Den förordade utlåningen av försvarsmaktens och civilförsvarets elverk skulle – som överbefälhavaren har påpekat – medföra olägenheter för vår beredskap.

Motion 1980/81:1219 avslogs av riksdagen.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att förutsebara behov av reservkraft i fredstid för jordbruket bör tillgodoses på andra sätt än genom lån av elverk från det militära försvaret. Försvarets resurser har dimensionerats utifrån försvarets behov och skall därför i första hand användas för planerade uppgifter.

Varje företag, organisation och myndighet som är starkt beroende av en jämn eltillförsel bör enligt utskottets mening planera för åtgärder vid elavbrott. Vid behov av samarbete lantbruksföretag emellan bör det vara möjligt att dra nytta av jordbrukets blockorganisation. Om enskilda näringsidkare i eget intresse anskaffar reservkraftaggregat så höjer detta inte bara beredskapen i fredssamhället utan också totalförsvarets förmåga.

Totalförsvarets behov och erfarenheterna av strömavbrott under vintern 1983–1984 visar att det är angeläget att öka tillgången på reservkraft i fredssamhället. Motioner i detta syfte behandlas av näringsutskottet. Den nyligen tillsatta kommissionen om elförsörjningens sårbarhet (Dir. 1984:2)

skall bl. a. behandla frågor om reservkraft.

Överbefälhavaren har med anledning av motion 1570 förklarat sig positiv till att försvarsmaktens elverk i fredstid ställs till förfogande i katastrofsituationer. Utskottet har samma inställning. Att sådan hjälp kan ingå bland samhällets åtgärder bör vara väl känt av de civila organ som får rapporter om hjälpbehov. Information till lantbrukare m. fl. om möjligheterna att få katastrofhjälp bör kunna spridas med aktiv medverkan av jordbrukets organisationer.

Beredskapsplaner för utnyttjande av den reservkraft som är tillgänglig i krig och vid katastrofer i fred måste självfallet gälla också andra prioriterade behov än jordbrukets. Av betydelse i det sammanhanget är utredningsarbete och provplanläggning som har utförts under medverkan av bl. a. riksnämnden för kommunal beredskap och överstyrelsen för ekonomiskt försvar.

Förslagen från räddningstjänstkommittén (SOU 1983:77) kan komma att få stor betydelse för ett effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser. Ett av förslagen är att de kommunala räddningsorganen skall få ett ansvar för att hindra eller begränsa de skador som kan uppkomma i samband med bl. a. långvariga elavbrott.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motion 1983/84:1570.

Stockholm den 21 februari 1984

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Åke Gustavsson (s), Göthe Knutson (m), Evert Hedberg (s), Karl-Erik Svartberg (s), Olle Aulin (m), Ulla Ekelund (c), Mats Olsson (s), Anita Bråkenhielm (m), Eric Hägelmark (fp), Inge Carlsson (s) och Ingvar Björk (s).

Särskilt yttrande

av Gunnar Björk i Gävle (c) och Ulla Ekelund (c).

Strömavbrotten under vintern 1983–1984 har visat att det råder brist på reservkraft i fredssamhället. Konsekvenserna av långvariga strömavbrott blir särskilt svåra för lantbrukare med djurbesättningar. Detta drabbar i förlängningen såväl konsumenterna som samhället i dess helhet. Att underlätta anskaffning av reservverk är alltså ett samhällsintresse. Motioner med förslag om statligt stöd vid anskaffning av reservkraftaggregat behandlas av näringsutskottet.

Kommissionen om elförsörjningens sårbarhet har nu påbörjat sin

verksamhet. En särskild arbetsgrupp ägnar sig åt reservkraftfrågor. Vi finner det naturligt att kommissionen ägnar stor uppmärksamhet åt behoven inom lantbruket och överväger åtgärder för att minska dess problem vid långvariga strömavbrott. Vi förutsätter också att totalförsvarets planering särskilt beaktar jordbrukets sårbarhet även under fredstid.

The following table shows the results of the survey conducted in 1984-1985. The data is presented in a table format, with columns for the different categories and rows for the various items. The table is located in the upper right quadrant of the page.